

Kjære venner

Vi er nå i Addis. I dag på lørdag er det Olaf og meg igjen her. Dr Gunter reiste på torsdag og dr Tone, Kenneth og barna reiste på fredag. Det har vært fantastisk å ha dem med alle sammen, og jeg håper vi kan reise sammen flere ganger!

Forrige helg i Soddo fikk vi inn en ung mann som hadde tråkket på en høyspentledning. Han var forbrent på tærne, venstre lår, magen, brystet, høyre arm og venstre arm. Høyre arm var verst, der måtte vi amputere på fredagen. På søndag var han inne til ny sårrevisjon.

På lørdag kom det en nesten lik skade, men denne gangen var det sannsynligvis etter et slangebitt, eller et annet bitt. En bonde i førtiårene hadde plutselig fått hevelse og smerter i høyre arm, og når han kom til oss, var armen allerede død og måtte amputeres. Begge pasientene måtte også ha fasciotomier i armen. Fasciotomi er å åpne opp muskelhinner for at trykket ikke skal bli for stort. I Etiopia utfordrer jeg stadig min kirurgiske komfortsone, fasciotomier i armen er noe jeg aldri har gjort før.

En arm er død og må amputeres

På søndag dro jeg med Gunter til Arba Minch. Tone og familien hadde vært på Paradise Lodge i helgen, og vi dro ned for å hente dem. Det er en flott tur, og jeg var veldig glad for å kunne vise Gunter mer av dette vakre landet.

På mandag var det siste operative dag i Soddo. Den unge mannen med brannskader etter å ha tråkket på høyspentledningen, hadde blitt verre. Overarmen var nå død, med nekroser og tromboserte blodårer. Den måtte vekk, og vi gjorde en eksartikulasjon i skulderleddet, det er å fjerne hele overarmen. Samtidig gjorde vi omfattende sårrevisjon på de andre sårene. En slik brannskade ville hjemme vært på Haukeland, men her stiller de med slike alvorlige skader på et lite sykehus i Soddo. Jeg er stadig imponert over hvor mye som vi får til her, og hvor dyktige legene er på tross av dårlig utstyr og vanskelige forhold.

På mandag blir den unge gutten med avrevet arterie i albuen hudtransplantert. Det ser ut som om vi har klart å berge armen hans! Nå er det spennende hvordan det går, nerven har jo vært strukket veldig, men den kan komme seg over flere måneder.

Den siste operasjonen min i Soddo for denne gang, var rekonstruksjon av et øre. Jeg rekonstruerte et øre som var blitt bitt i en slåsskamp. Så i Soddo har jeg vært nevrokirurg, ortoped, urolog, karkirurg, gastrokirurg, gynekolog, plastikk-kirurg og traumekirurg. Hjemme er utviklingen slik at leger blir mer og mer spesialiserte og kan mindre utenfor sitt eget spesialfelt. Jeg tror veldig sterkt på verdien av å ha en bred kirurgisk erfaring, det gjør oss til bedre leger hjemme. Og, en slik erfaring får man i Etiopia. Jeg er veldig glad for de leger som har vært med meg på tur til Etiopia, Martin, Tone og Gunter i år, Silje og Tor i fjor. Jeg håper det gir mersmak og at flere

vil bli med i årene som kommer. Det er verdifullt for pasientene vi kan hjelpe, legene vi arbeider sammen med, men ikke minst for oss selv og sykehusene og pasientene hjemme som får glede av den bredere kompetansen vi får i Etiopia

VI REISER TIL ADDIS

På tirsdag reiste vi til Addis, Tone og familien tok Soddo-bussen. Olaf, Gunter og jeg kjørte etter i Tesfa-bilen. Turen gikk greit, bortsett fra at jeg neste kjørte på et esel..... Jeg forsøkte å følge Soddo-bussen, men Gaucho, sjåføren, kjørte litt fortere enn det jeg ellers ville gjort. Vi holdt følge til Butajira der vi spiste, men så sa vi farvel og holdt ett litt roligere tempo inn til Addis. Trafikken i Etiopia er noe for seg selv, men dyr og mennesker, biler og motorsykler om hverandre på veiene. Vi kom oss greit frem til SIM gjestehuset uten uhell.

Farvel til Soddo, nydelig regnbue

ONSDAGEN

Utenfor Menelik II sykehuset

Bibliotekaren er stolt, men en bønn kom hun med: Send oss bøker!

Olaf og jeg har vært på Beauty Salon og klippet håret før vi skal til ambassaden....

er et flott bygg. Menelik II sykehuset er ett av flere mindre sykehus som er underlagt Black Lion. Fremdeles er operasjons-stuene på Black Lion under oppussing, det har de vært i snart tre år, og ingen vet når de blir ferdige. Derfor er kirurger fra Black Lion sendt rundt til andre sykehus for å operere der.

På onsdagen var vi også innom den norske ambassaden og hilste på ambassadøren Andreas Gaarder. Han har startet registrering av organisasjoner og enkeltpersoner som driver helsearbeid i Etiopia. Vi fikk informere om vårt arbeid. Det er min visjon at alle større sykehus i Etiopia skal få en spesialist i gastrokirurgi. Det vil bety mye for kreftpasienter og traumepasienter. Programmet vårt med utdanning av gastrokirurger vil forhåpentligvis starte neste år.

På ettermiddagen holdt først Gunter foredrag for leger i spesialisering ved Black Lion om den vanskelige galleblæreoperasjonen, og så holdt jeg foredrag. Jeg snakket om endetarmskreft, tykktarmskreft og D3 operasjoner. Foredraget ble veldig godt mottatt og jeg holdt det på nytt for overlegene på fredagen.

TORS DAG - VI REISER LITT RUNDT

Denne dagen brukte vi til å reise rundt, vi var innom det koreanske sykehuset og det nye Nordic Medical Center. Det er nå tatt i bruk, og vi fikk omvisning. Der traff vi også anestesisykepleier Gro fra sykehuset i Tønsberg, det var artig. Hun arbeider noen måneder her. Vi traff også Einar Eriksen og fikk en prat med ham.

Nordic Medical Center skal bli ett topp moderne lite sykehus som kan tilby vestlig standard på behandling til rike etiopiere og utlendinger. Overskudd fra driften skal gå til behandling av fattige etiopiere, et spennende prosjekt! Nå reiser mange rike etiopiere til privat sykehus i f.eks Thailand for å få medisinsk behandling, tenk så flott det vil være å tilby dem behandling i Etiopia og la pengene gå til de fattige!

Nordic Medical Center, med ambulanse fra Harstad.

På kvelden reiste Gunter hjem. Olaf og jeg kjørte ham til flyplassen og på vei hjem spiste vi på en kinesisk restaurant, der traff vi flere andre fra Sykehuset i Vestfold! Det var hyggelig. De er her i forbindelse med Fredskorps prosjektet som medisinsk avdeling har. Et prosjekt som Thor Henrik Henriksen har startet opp, med kompetanseheving i mikrobiologi og infeksjonsmedisin.

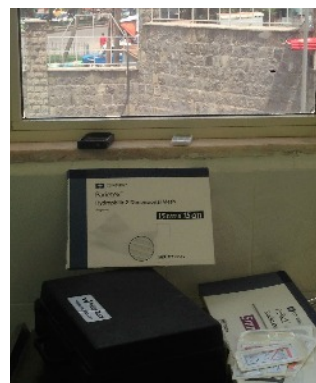
FREDAG - JEG OPERERER OG BLIR SYK...

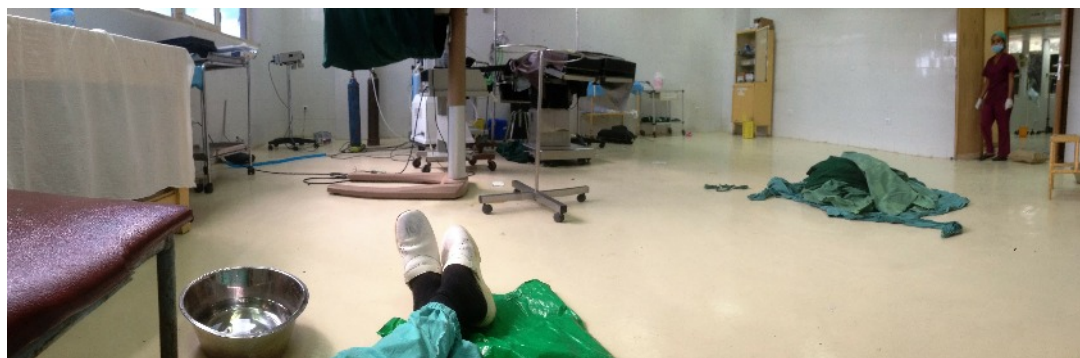
Utenfor Black Lion, klar til foredrag

På fredag holdt jeg først mitt foredrag om D3 operasjoner igjen. I foredraget la jeg stor vekt på at man skal operere i riktige sjikt og ikke skade hinnene som ligger rundt tarmen og kreftsvulsten. Overlegene var interesserte og de ønsker gjerne å forbedre teknikken sin.

Sammen med dr Daniel opererte jeg så en pasient med endetarmsprolaps på Menelik II sykehuset. Denne pasienten hadde ventet ett år på at jeg skulle komme og operere henne. Jeg hadde tatt med fra Norge utstyr, bl.a suterer fra SiV og nett fra Covidien. Takk! Jeg hadde planlagt å operere henne med kikkhullskirurgi, men på grunn av anestesiproblemer, men først og fremst at det ikke finnes kikkhullskirurgi utstyr på Menelik II sykehuset ble operasjonen gjort åpent.

Nett fra Covidien, tusen takk!

Utsikten fra gulvet, sliten, kvalm og svimmel kirurg

Operasjonen gikk fint, og jeg har fått høre at hun har hatt det veldig greit første døgnet etter operasjonen også. Da vi skulle lukke huden, ble jeg kvalm og uvel. Jeg måtte sette meg ned, først på en stol og så på gulvet. I dag på lørdag har jeg ligget nesten hele dagen med feber og vondt i halsen. Men, på mandag satser jeg på å være operativ igjen, da har vi planlagt en ny operasjon for endetarmsprolaps og en operasjon for endetarmskreft!

Fredag ettermiddag traff jeg igjen dr Einar, vi kjørte en pasient til et rehabiliteringssenter utenfor Addis. Denne unge kvinnen kom fra Vest-Afrika med alvorlige brannskader. Hun hadde ligget på sykehus i 9 måneder uten at noe særlig hadde blitt gjort for henne. Hele tiden hadde søsteren vært der og stelt henne. Så hadde Einar fått henne til Addis og nå på tre måneder er nesten alle sårene og kontrakturene ferdig behandlet.

Det eneste som gjenstår er rekonstruksjon av ansiktet. Til rehabiliteringssenteret kommer det fra Facing Africa plastikk-kirurger som er spesialister i ansikts-skader, nå vil denne unge kvinnen fra Vest-Afrika forhåpentligvis få hjelp med ansiktet og snart kunne reise hjem.

Fredag kveld reiste Tone og familien, og nå er det Olaf og meg igjen.

Det er veldig hyggelig her på SIM gjestehuset, vi treffer mange interessante mennesker. Blant annet har vi truffet Donna og Dick Swart fra Omo Rate. De har vært misjonærer der i en årrekke. Omo Rate er 250 km sørøst for Jinka. Jeg fortalte Donna at jeg hadde besøkt Omo Rate i 2008 og operert en ung jente på verandaen til gjestehuset. Donna fortalte meg at det måtte være Nakalengi, og jeg fikk høre hvordan det hadde gått i årene etter.

Rehabiliteringssenteret utenfor Addis

DETTE ER HISTORIEN OM NAKALENGI....

Hun er fra Dassanech stammen i Omo Rate området. Utstøtt av familien etter fødslen da hun ble født med leppespalte. Hun vokste opp hos en evangelist og på et jenteinternat. Jeg kom til Omo Rate en gang på våren 2008, da jeg trengte en frihjelg fra sykehuset i Jinka. Sammen med meg var en besøkende lege fra Danmark, David Straarup, som nå også er overlege på kirurgisk avdeling i Tønsberg. Vi besøkte først Alduba og en amerikanske veterinærfamilie der. Der opererte vi datteren til hushjelpen på kjøkkenbordet og fjernet en godartet svulst i brystet. Hushjelpen gav oss en kurv med egg til takk! For noen tid siden fikk jeg dessverre høre at datteren vi hadde operert var omkommet i en trafikkulykke. Senere dro vi videre til Omo Rate og besøkte en islandsk misjonærfamilie, Kalli og Raggy, som viste oss Nakalengi. Hun var ca 12 år, med en stor leppespalte.

Jeg opererte henne på verandaen på gjestehuset i lokalbedøvelse, David assisterte, Nakalengi var tapper, Raggy holdt MagLite'n min som operasjonslys - hun holdt på å svime av innimellom - Kalli oppmuntret og tok noen bilder.

Operasjonen tok en liten time, etter operasjonen tok jeg Nakalengi frem til et speil, hun så på speilbildet sitt og gråt og hvisket: "vakkert, vakkert".

Deretter har jeg et bilde en måned eller to etter operasjonen.

Siden har jeg ikke hørt noe om henne før vi traff Donna Swart som er misjonær i Omo Rate. Donna fortalte at etter operasjonen endret livet seg dramatisk for Nakalengi, hun fikk selvtilitt, hun begynte å ta ordet i

Nakalengi og søsteren

forsamlinger. Hun er nå gift, har ett barn og er en viktig medarbeider og evangelist sammen med misjonærene. Hun arbeider sammen med dem for å fortelle stammefolkene at de ikke skal sette vekk barn med leppespalte for å la dem dø, det finnes håp!

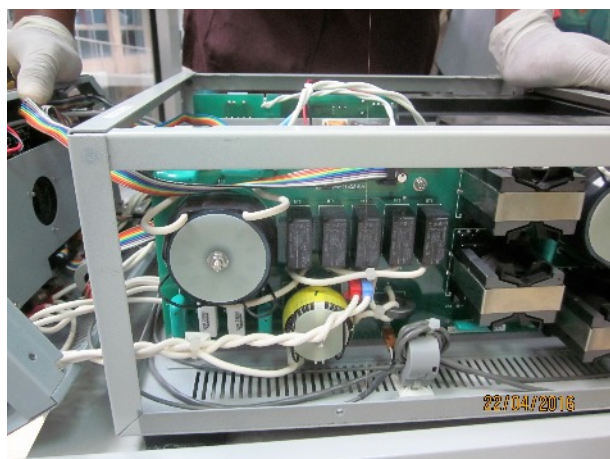
Selv var jeg ikke helt fornøyd med at jeg ikke fikk rettet ut nesen hennes helt ordentlig, men jeg tenker at det er nok ofte noen som kan operere bedre enn meg, men de er ikke her - de er ikke i bushen med dem som har minst og trenger mest hjelp. Da gjør jeg så godt jeg kan i et ønske om å vise kristen nestekjærighet. For Nakalengi forandret det hele livet hennes.

Vi er her for stiftelsen Tesfa, Tesfa betyr Håp! Historien om Nakalengi viser nettopp det. Det er håp!

Med vennlig hilsen

Bjarte T Andersen

PS, Olaf arbeider med vedlikehold på Black Lion, han er godt i gang sammen med vedlikeholdsansvarlig Tedi, jeg forstår at det er mange utfordringer for ham.

En av Olafs pasienter....